

Syntetické kanabinoidy („spice“, „K2“, „směsi“) u dospívajících: informace pro rodiče

Interaktivní platforma
podpory duševního zdraví
a prevence rizikového chování

prim. MUDr. Miroslava Mašlániová a Mgr. et Bc. Tereza Jandová

Syntetické kanabinoidy nejsou totéž co běžné konopí. Jde o laboratorně vyrobené látky s velmi nepředvídatelnými účinky, a tím i vyšším rizikem akutních intoxikací nebo jiných zdravotních potíží.

Co jsou syntetické kanabinoidy a proč jsou pro dospívající mimořádně rizikové

Syntetické kanabinoidy jsou chemicky vyrobené látky, které působí na stejné receptory v mozku jako THC (účinná látka konopí), ale často mnohem silněji a s jiným, hůře předvídatelným profilem účinků. Prodávají se pod různými názvy („spice“, „K2“, „herbal“, „směsi“, „potpourri“ apod.) a často jsou prezentované jako „legální“ nebo „přírodní směsi“. Ve skutečnosti jde typicky o rostlinný materiál postříkaný chemikálií nebo o látky v podobě prášku/liquidu.

Pro dospívající jsou rizikové zejména proto, že:

- účinek je nevyzpytatelný (rozdílná síla vzorků, nerovnoměrné „napuštění“ směsí),
- riziko akutní intoxikace je vyšší než u konopí,
- časté jsou psychotické reakce, záchvaty úzkosti, agresivita nebo naopak těžký útlum,
- u některých látek se popisují závažné tělesné komplikace (křeče, poruchy srdečního rytmu),
- dospívající mozek je zranitelnější (úzkosti, výkyvy nálad, riziko rozvoje psychických potíží).

Důležitá informace pro rodiče: dítě může říkat, že „je to jen tráva“ nebo „něco jako CBD“ Syntetické kanabinoidy ale často s konopím nemají nic společného a rizikovost je výrazně vyšší.

Účinky a rizika syntetických kanabinoidů

Typické (vyhledávané) účinky:

- změny vnímání, euforie, smích
- uvolnění, otupění, někdy ospalost

Časté nežádoucí a nebezpečné účinky:

- silná úzkost, panická ataka, paranoia („někdo mě sleduje“)
- zmatenost, dezorientace, halucinace
- agresivita, impulsivita, rizikové chování
- silná nevolnost, zvracení
- bušení srdce, kolísání tlaku, bolest na hrudi
- třes, výrazná slabost, poruchy koordinace
- křeče, kolaps, porucha vědomí

Psychické dopady:

- rozhození psychiky i po odeznění akutního stavu: přetrvávající úzkosti, podrážděnost, odtržení od reality
- možné vyvolání nebo zhoršení psychotických potíží u zranitelných jedinců
- zhoršení spánku a soustředění, potíže ve škole

Riziko závislosti a abstinčních příznaků:

U části uživatelů se vyvine návyk. Po vysazení se mohou objevit:

- neklid, nespavost, podrážděnost
- úzkost, pocení, třes
- silná chuť znovu užít

Zvláště nebezpečné jsou kombinace:

- s alkoholem (vyšší riziko kolapsu, zvracení, úrazů)
- s dalšími psychoaktivními látkami (stimulancia, sedativa, opioidy) – nepředvídatelnost a zátěž organismu roste
- s vapováním neznámých liquidů (riziko vysoké dávky a rychlého nástupu účinku)

Čeho si všímat: varovné signály, že dítě může užívat syntetické kanabinoidy

U syntetických kanabinoidů mohou projevy užívání vypadat na první pohled jako užívání marihuany, často jsou ale prudší, nepředvídatelnější a rizikovější.

Předměty a stopy:

- malé sáčky se sušinou (často bez typické vůně konopí), nápisy jako „Spice“, „K2“, „Herbal“, „Incense“, „Not for human consumption“
- papírky, cigarety s neobvyklým obsahem, dutinky, dýmky
- liquidy nebo kapátka nejasného původu (někdy určené k vapování)
- balíčky nebo objednávky z internetu, anonymní nebo obtížně dohledatelné platby

Tělesné příznaky:

- silná nevolnost nebo zvracení, bledost, pocení, třes
- bušení srdce, dušnost, bolest na hrudi
- kolaps, křeče, porucha vědomí

Chování a psychika:

- výkyvy nálad, podrážděnost, agresivita
- silná úzkost, panika, paranoia, bludné představy o sobě nebo okolí
- dezorientace, neschopnost srozumitelně komunikovat
- epizody „odpojení“, otupělosti nebo naopak neklidu
- zhoršení prospěchu, absence, ztráta zájmů
- tajnůstkářství, změna okruhu kamarádů, nevysvětlitelné výdaje

Jak s dospívajícím o kouření mluvit

Jak začít:

- „Mám obavu o tvoje zdraví a bezpečí. Syntetické kanabinoidy jsou hodně nebezpečné a jejich účinek se nedá předvídat.“
- popište konkrétně důvod rozhovoru: „Našl/a jsem sáček...“ nebo „Nebylo ti dobře, hodně jsi zvracel/a...“

Mapující otázky:

- „Co přesně to bylo? Odkud to máš?“ (kamarád, dealer, internet)
- „Jak jsi to užil/a? Kouření, vape, něco k jídlu?“
- „Kolik a jak často syntetické kanabinoidy užíváš?“
- „Piješ s tím i alkohol nebo užíváš jiné látky?“
- „Stalo se ti někdy, že jsi ztratil/a vědomí, měl/a křeče nebo silnou paniku?“

Co je důležité sdělit:

- „Tady nejde o běžnou travu. U produktů jako jsou spice/K2 se může síla šarží lišit a ublížit ti, můžeš skončit v nemocnici.“
- „Pokud se to znovu stane a bude ti špatně, voláme pomoc. Ne abychom tě potrestali, ale kvůli tvému bezpečí.“

Čemu se vyhnout:

- zlehčování („o nic nejde“) – při užívání těchto látek se stav může zhoršovat rychle
- vyslýchání, konfrontaci, útočení; lepší je kombinace pevné hranice a zájmu o bezpečí

Co dělat, když zjistíte, že dospívající užívá syntetické kanabinoidy

1) Priorita: bezpečí a zdravotní riziko

Pokud dítě vykazuje známky intoxikace (panika, zvracení, porucha vědomí, křeče, bolest na hrudi), zabezpečte nejdříve jeho bezpečí a zavolejte záchranku. Zjistěte co nejpřesněji, co bylo užito a jak, abyste informace mohli předat lékaři.

2) Zmapujte rozsah

- jednorázový experiment vs. opakované užívání
- zdroj (internet/dealer/parta), místo užívání, kombinace s alkoholem či jinými látkami

3) Nastavte jasné hranice a omezte dostupnost

- u nezletilých otevřeně a pevně komunikujte, že užívání psychoaktivních látek není přijatelné
- přiměřeně věku nastavte dohled nad penězi a online nákupy a domluvte pravidla pro objednávání a přebírání balíčků
- věnujte pozornost prostředí: s kým se stýká, kde a kdy dospívající užívá, dohodněte se na režimu a návratech

4) Zapojte odborníky včas

U syntetických kanabinoidů je rozumné konzultovat s pediatrem, adiktologem nebo psychologem i po „jednorázové“ epizodě, pokud byla náročná (panika, kolaps, zvracení), nebo pokud máte podezření, že by mohlo užívání pokračovat.

5) Odborná pomoc je na místě, pokud:

- užívání je opakované
- objevily se psychotické příznaky, silné úzkosti, sebepoškozování
- došlo ke zhoršení ve škole, agresi, konfliktům se zákonem
- dítě užívá i jiné látky

6) Kdy jednat ihned

U syntetických kanabinoidů se nebojte volat pomoc dříve než později. Okamžitě volejte, pokud je přítomno:

- porucha vědomí, kolaps, neschopnost se probudit
- křeče
- silná dušnost, bolest na hrudi, velmi rychlý nebo nepravidelný tep
- těžká zmatenost, nekontrolovatelná agresivita, halucinace s rizikem ublížení
- opakované zvracení a zhoršování stavu

Co říct do telefonu:

- věk dospívajícího, co pravděpodobně užil/a (Spice/K2/syntetické kanabinoidy), jak k užití došlo (kouření/vape), kdy, zda užil/a i alkohol či další látky, příznaky intoxikace.

Krátké shrnutí pro rodiče

- Syntetické kanabinoidy („Spice“, „K2“) jsou mnohem nepředvídatelnější a rizikovější než běžné konopí.
- Mohou vyvolat silnou úzkost, halucinace, agresivitu, zvracení, kolaps nebo křeče.
- Všimněte si neobvyklých sáčků a směsí, náhlých prudkých stavů po „kouření“, změn chování, skrývání, odtažitosti, zdravotních potíží.
- Mluvte jasně o bezpečí, omezte dostupnost syntetických kanabinoidů a při podezření na intoxikaci neváhejte volat 155/112. Při opakovaných potížích je vhodná odborná pomoc (pediatr/adiktolog/psycholog).

Prostor pro Vaše poznámky

www.iprev.cz

